

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Dobozy Gábor (...) ügyvéd által képviselt ... (...) felperesnek, a dr. Sárvári Nóra (...) ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, szerződés teljesítése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2006. június 20-án kelt, 7.G.41.294/2004/18. számú ítélete ellen az alperes részéről 20. és 21. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles az alperes 15 napon belül a felperes részére 204.840 (Kettőszáznégyezer-nyolcszáznegyven) Ft másodfokú perköltséget megfizetni.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 409.700 (Négyszázkilencezer-hétszáz) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 6.827.710 Ft főkövetelést, valamint ennek 2004. június 25. napjától a kifizetés napjáig terjedő időtartam minden időszakára az évi költségvetési törvényben az adott időszakra vonatkozóan meghatározott mértékű késedelmi kamatát és 818.900 Ft perköltséget.

Az ítéleti tényállás szerint az alperes és a felperes 2002. február 14-én szerződést kötött a alperes neve története harmadik kötetének a megjelentetésére, amelyben a felperes vállalta a könyv kiadását, ennek keretében azt is, hogy a kézirat elkészíttetésétől a nyomdai legyárttatással bezárólag a munkát az alperes utasításai szerint végzi.

Részletesen ismertette az ítélet a felek között létrejött szerződés tartalmát, így azt, hogy a felperes vállalta, miszerint az alperes által megjelölt szerzőkkel, lektorokkal

és résztvevő munkatársakkal, az alperessel egyeztetett tartalmú szerződéseket fog kötni, elkészítteti, megszerkeszteti, lektoráltatja a művet, ellenőrzi a teljesítéseket, a nyomdai előkészítését elvégzi, vagy az alperes előzetes jóváhagyásával, alvállalkozóval elvégezteti.

A megkötendő szerződések tartalmára vonatkozó megállapodásukat a felek részletezték a szerződés mellékletét képező „Költségvetés”-ben, amit ugyancsak ismertetett az ítélet, kitérve arra is, hogy az egyes megkötendő szerződésekre nézve milyen teljesítési határidőket határoztak meg. Ezek között szerepelt a kutatásban közreműködőknek a kutatásvezető és a felperes felé történő beszámolására vonatkozó, a háttér tanulmányok elkészítésére, és leadására valamint szakmai szempontú elfogadására adott határidő, továbbá a kéziratok leadásának, a lektorálásnak, a lektorált kézirat átadásának, a munkák számlázásának, a kézirat szerkesztésének a névmutató és a rezümé összeállításának a határideje. Kimondta a szerződés, hogy a nyomdai előkészítést a szerkesztés befejezését követően 2004. február 28-ig kell elvégezni. A szerződés értelmében a nyomdai előkészítés költségeit a felperes a megjelenést követően jogosult számlázni.

Az ítéleti tényállás tartalmazza azt is, hogy a felperes köteles volt a munkákat, a határidők betartását folyamatosan ellenőrizni, jelezni az alperes felé a nem tartható határidőket, és a szerződésben rögzített szankciókat alkalmazni a résztvevőkkel szemben. Rendelkeztek arról is, hogy műhöz kapcsolódó kizárólagos felhasználói jogot majd az alperes szerzi meg a vagyoni jogokkal együtt. A felmondási jogot is szabályozták.

Ezek után ismerteti az ítélet, hogy a felek szóbeli megállapodása az volt, hogy a könyv az 1948-2003 közötti időszak történetét levéltári kutatásokkal feltárt adatokra épülve dolgozza fel, és ennek megfelelően szerződött a felperes ..., a szerkesztővel. ... a felhasználási szerződés aláírását követően az alperes elnökével és a bank kommunikációs osztályával a könyv szerkezetét, a történeti feldolgozás időhatárát illetően konzultációkat folytatott, javasolva a vizsgált időtartam lerövidítését, időhatárként az új jegybanki törvény bevezetésének idejét, 1991-et javasolta. Az alperes a vizsgált időtartam rövidítését elfogadta, de időhatárként 1989. december 31-et jelölte meg. Ennek megfelelően módosult a felek szerződése a történeti feldolgozás időtartamára vonatkozóan, és ehhez igazodóan a felperes által megkötendő szerződések tartalma is változott.

A továbbiakban a tényállás részletezi, hogy a felperes mikor kötötte meg azokat a felhasználási szerződéseket, amelyekben 1948-1989 közötti időhatárt szerepeltetett. Ezen időhatárnak megfelelően tartalmazott ... kézírata I-IV. fejezetet, de jelezte hogy a IV. fejezetnél a tematika egy, a kétszintű bankrendszer alapjainak létrehozásáig terjedő kitekintéssel kiegészül.

A felhasználási szerződések tartalmának a megváltoztatásáról beszámoló felperesi levelet is ismerteti az ítélet. Tényként rögzíti, hogy 2003. október elején megküldte a

felperes az alperesnek azt a kéziratot lektori véleménnyel együtt, amelyik Bevezetőt, és öt fejezetet, jegyzeteket, névmutatót, táblázatokat és képeket tartalmazott. Az első három fejezet időhatára megegyezett az elfogadott tematikával, míg a IV. fejezet időhatára az alperes által elfogadott 1989. december 31. helyett 1991-vel zárult, és az V. fejezet „Visszatekintés a közelmúltra 1990-2002” címmel szerepelt.

Az ítélet ismerteti, hogy az alperes 2003. október 7-én kelt levelében kifogásolta, hogy a kötet időhatárai nem egyeznek a korábban egyeztetett időhatárokkal és a felperes által ... szerzővel megkötött szerződésben rögzítettekkel. Kiemelte, hogy a kötet 1991. decemberével a jegybanki törvény elfogadásával zárul, amely változásról nem kaptak semmilyen értesítést. Kérte, hogy a felperes az eredeti megrendelésnek megfelelő kézirat elkészítéséről gondoskodjon. A felperesi válaszlevél arról tájékoztatta az alperest, hogy azért módosult az időhatár, mert a szerzők a kutatás során feltárt meggyőző tények alapján ezt indokoltnak és indokolhatónak ítélték.

Az alperes nem fogadta el a módosítást, a feldolgozás lezárását 1989. december 31. napjával kérte. Az ítélet kiemeli, hogy a felek közötti levelezésben az átadott kézirat V. fejezete semmilyen formában nem került szóba.

Az ítélet ezek után tényként rögzíti, hogy a felperes a kéziratot átdolgozásra visszaadta a szerzőknek, majd a 2003. december 6-án kelt levelében az átdolgozás megtörténtéről és a kötet időhatárának 1989-re való módosításáról tájékoztatta az alperes Kommunikációs Osztályának Vezetőjét, közölve azt is, hogy a kézirat nyomtatott verzióját átadta A levéllel egyidejűleg megküldte az új elszámolást a szerzői, szerkesztői, lektori honoráriumokról a közterhekkel együtt, és az adminisztrációs költségekről. Az alperes a számlát kiegyenlítette, amiről 2003. március 23-án kelt e-mail-ben tájékoztatta a felperest.

A felperes 2004. áprilisában megrendelte a nyomdai munkákat, és május 27-én a megjelentett kötetet, és leszállította az alperesnek 2000 példányban.

Az alperes a 2004. június 4-i levelében kifogásolta, hogy a címlapon szereplő évszámok ellenére a kötet által tárgyalt időszak nem zárult le 1989. december 31-ével, hanem kiegészülve az V. fejezettel 2001-ig halad, holott a történeti munkát változatlanul 1989. december 31. napjával kívánja lezárni. Megoldási javaslatot kért a felperestől.

A felperes a válaszlevelében közölte, hogy az elkészült kötet tartalmában semmit nem változott a 2003. október 29-én megküldött és az alperes által elfogadott kézirati példányhoz képest. A kötet nem tartalmaz 1989. december 31-ét követően levéltári kutatáson alapuló történeti feldolgozást, a kifogásolt V. fejezet egy „kitekintő” fejezet.

A felperes a nyomdai munkákról 2004. június 7-én küldte el a számlát az alperesnek. Ennek kísérő levelében ismételten felhívta az alperes figyelmét arra, hogy a részére megküldött kézirat is tartalmazott egy V. fejezetet a visszatekintés a közelmúltba címmel, amit az alperes nem kifogásolt, csupán a történeti feldolgozás időhatárát, 1991-et kifogásolta, aminek eleget téve módosították a szerzők a sérelmezett fejezet időhatárát 1989-re, és a szerzők honoráriumát az alperes elfogadta, azt teljesítette, a honoráriumokat kifizette.

Az ítéleti tényállás rögzíti, hogy az alperes a 2004. június 23-án kelt levelében megtagadta az utolsóként küldött számla kifizetését az eredeti megrendelés szerinti teljesítésig. Javasolta a vitatott V. fejezet kiemelését a fedlap újra nyomását felperesi költségviselés mellett.

Az elsőfokú bíróság az ítélete tényállási részében kitért arra is, hogy a könyv bevezetője miként mutatta be a könyvet, így az ötödik fejezetről szólva azt tartalmazza, hogy elsősorban kitekintés szándékával és nem a tudományos elemzés igényével röviden felvázolja az 1990-2002. közötti periódus legfontosabb jegybanki eseményeit, történéseit. A fülszöveg szerint is kitekintés jelleggel nyújt tájékoztatást az V. fejezet a jegybank 1990-2002. közötti időszakáról.

Az elsőfokú bíróság a szerződés teljesítéseként 6.827.710 Ft és kamatai megfizetésére kötelezés iránt előterjesztett felperesi kereset kapcsán először azt vizsgálta, hogy milyen szerződés jött létre a felek között.

Kifejtette, hogy a felek szerződése annyiban minősült vállalkozási szerződésnek, hogy a nyomdai előkészítő munkák elkészítését a felperes vállalta, és annyiban minősült felhasználási szerződésnek, hogy a kiadói típusú felhasználási szerződéssel megszerzett felhasználási jogokat és a műhöz kapcsolódó vagyoni jogokat a felperes átadta az alperesnek. Ugyanakkor alapvető felperesi kötelezettségnek nem a munkával létrehozott eredmény szolgáltatását tekintette, hanem a szerzőkkel és közreműködőkkel való szerződések megkötésének vállalását, amelyre figyelemmel azt állapította meg, hogy a felek között vállalkozással és felhasználással vegyes bizományi szerződés jött létre. Hivatkozott a Ptk. 509. §-ának (2) bekezdésére, utalt a Ptk. 507. §-a és az 513. § (1) bekezdésében foglaltakra, valamint a vállalkozási szerződésről szóló Ptk. 389. §-ra, és az 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Szt) 42. §-ának (1) bekezdésére, a 49. §-ára és az 56. § (1) bekezdésére. Nem osztotta az alperes azon jogi álláspontját, hogy a felek szerződése oszthatatlan szolgáltatásra irányult.

Rámutatott arra, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a szerződés tartalmának a bizonyítása a felperest terhelte. A becsatolt okiratok és a kihallgatott tanúk vallomása alapján minden kétséget kizáróan megállapíthatónak látta, hogy a mű tartalmának, tematikájának elfogadása az alperes feladata volt, a szerzők az alperessel egyeztették a megalkotandó mű tartalmát, szerkezetét, időhatárát, és a felek szerződése is azt tartalmazta, hogy a felperes az alperes által meghatározott tartalommal köteles a szerződést megkötni. Az ítélet indokolásában az elsőfokú

bíróság kiemelte, hogy az alperes a tematikát megkapta és az ellen kifogást nem emelt, ráutaló magatartással az abban foglaltakat elfogadta. A szerzőknek a történeti feldolgozást 1989. december 31. napjával kellett lezárniuk, és levéltári kutatómunka nélkül egy kitekintés jellegű feldolgozás is része volt a létrehozandó mű tartalmának.

Felsorolta az ítélet, hogy milyen perbeli bizonyítékok támasztották alá a felperesi előadást. Ezek között az első kötet előszavát is megemlítette, amely kilátásba helyezte, hogy a történeti feldolgozást követő időszakra vonatkozó kitekintés is lesz a könyvben. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy azt az alperes sem tette vitássá, hogy olyan utasítást adott a felperesnek, hogy a már elkészült kötetek szellemében készüljön el a III. kötet. A felperesi előadást alátámasztó bizonyítékok között felsorolta a kézirat átvételét követő alperesi levelet, amelyben az alperes a történeti kutatásokon alapuló záróévet, 1991-et kifogásolta, és nem a könyvnek a tényleges időhatárát, amely a kitekintéshez képest 2002. volt. Hangsúlyozta, hogy a levél tartalmának értelmezésével sem lehet más álláspontra jutni, csak arra, hogy a történeti feldolgozás lezárási évét kifogásolta az alperes, a levél a levéltári kutatásokon alapuló történeti feldolgozást értette „kötet” alatt. Az elkészült mű annyiban nem felelt meg a tematikának, hogy a „kitekintés” önálló fejezetbe került, de ez a fejezet alperes által sem vitatottan levéltári kutatási anyagot nem tartalmazott. Tartalmában tehát a könyv megfelelt a felek megállapodásának. Hibás teljesítést az alperes alaptalanul állított.

Utalt az ítélet arra, hogy az alperesi védekezés azért is megalapozatlan volt, mert a kézirat átvételét követően az Szjt. 49. § (1) bekezdésében írt nyilatkozattételi kötelezettségének nem tett eleget, és ezért a művet az alperes részéről elfogadottnak kell tekinteni. Kifejtette, hogy a mű átdolgozásra történő visszaadásáról 2004. január 6-ig nyilatkozhatott volna az alperes a hivatkozott jogszabály szerint. A 2004. június 4-én kelt nyilatkozata azonban elkésett, és az elfogadást követően a felhasználót sem elállási, sem hibás teljesítésen alapuló kijavítási igény nem illeti meg.

Az ítélet a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdésével indokolta a kamatra vonatkozó rendelkezést, a perköltség viseléséről szóló döntés kapcsán a Pp. 78. §-ára hivatkozott és az ügyvédi munkadíj mértékére vonatkozó döntése alapjául a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletre utalt.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

Változatlanul állította, hogy a felperes a szerződés teljesítése során nem tanúsította az elvárható gondosságot, a szerződést megszegte, hibásan teljesített.

Vitatta, hogy megállapodásukon alapulóan a kézirat lezárásig terjedő kitekintés a kötet részévé vált volna. Hibásnak tartotta a ... által 2002. június 3-án készített tematikának azt a jelentést tulajdonítani, hogy a IV. fejezetben megjelenítendő

kitekintés tartalmában levéltári kutatómunka nélküli feldolgozást jelent a kézirat lezárásáig terjedő időszakra. Kiemelte, hogy a felperes csupán a közöttük kialakuló vitát követően kezdte el használni a történeti feldolgozás kifejezést.

Azt hangsúlyozta, hogy részéről mindvégig nyilvánvaló volt, hogy a történeti feldolgozás kifejezés a forrásoktól függetlenül a teljes kötet időhatáráként volt értendő. A kötet lezárásának határidejeként kezdetben megjelölt 2003. év 1989. évre való megváltozása során pedig egyik fél részéről sem hangzott el, hogy a módosított végső határidő kiegészülne bármilyen kitekintéssel. A felek között az sem került szóba, hogy külön kellene választani a levéltári forrásokon alapuló történeti feldolgozást, és az ún. kitekintésre vonatkozó időhatárt. A korábbi szóbeli megállapodások alapján egyértelműen a kötetnek és nem valamiféle történeti feldolgozásnak kellett 1989. decemberével zárulnia.

Álláspontja szerint a felperessel kötött bizományi szerződés alapján a szerzői mű felhasználási jogának megszerzésével nem került szerződéses viszonyba a szerzőkkel, így a mű elfogadására vonatkozóan nem keletkezett nyilatkozattételi kötelezettsége. Ezért az elkészült mű tekintetében a kifogása emiatt sem tekinthető elkésztettnak.

A perbeli szerződés 4.c) és a 2.b) pontjaiból a felperes nyilatkozattételi, illetőleg kézirat elfogadási kötelezettségét látta megállapíthatónak, amit a felperes leveleivel is alátámasztottnak látott.

Szerinte a szolgáltatás nem vált jogilag oszthatóvá azáltal, hogy a teljesítések leigazolása után az ellenszolgáltatás kifizetésre került, ezért a hibás teljesítéssel kapcsolatos kifogását az utolsó részszolgáltatás teljesítésekor időben jelentette be.

A felhasználási szerződéseket illetően elfogadta, hogy a felperessel bizományi szerződést kötött, de jogi álláspontja szerint azáltal, hogy a felperest a műkiadás egész folyamatának lebonyolításával bízta meg, a megbízási szerződés szabályai alkalmazandók, a megbízott teljesítése pedig értelemszerűen nem lehet osztható szolgáltatás. Érvelt azzal is, hogy a felperesnek, mint bizományosnak helyt kell állnia a szerzők hibás teljesítése miatt.

A felperes az ítélet helybenhagyását kérte.

Elfogadta, hogy bár keresetében a szerződést alapvetően vállalkozási szerződésnek minősítette, elfogadja az elsőfokú ítélet következtetését, miszerint vállalkozással és felhasználással vegyes bizományi szerződés jött létre, hiszen a felek közötti szerződés megítélése és minősítése végső soron a bíróság feladata. Hangsúlyozta, hogy a kiadói szerződéseknek a bizományi szerződésben meghatározott lényeges tartalmi elemnek való megfelelés, azaz a mű tartalmának, tematikájának elfogadása az alperes feladata és kötelezettsége volt. Az V. fejezetet sem tartalmilag, sem szerkezetileg nem kifogásolta az alperes.

Állította, hogy a szerződésnek megfelelően történt részéről a teljesítés. Az minden szempontból alkalmas volt az alperesi szerződéses érdek kielégítésére, megfelelt a Ptk. 277. § (1) bekezdésének.

Részletesen elemezte, hogy a felek közötti levelezés és egyéb kommunikáció egyértelműen minden esetben a IV. fejezet időhatárára és nem a teljes mű végső, záró határidejére vonatkozott. Az elsőfokú bíróság ... tanúvallomásából és az okiratból megalapozottan vont le azt a következtetést, hogy a tematikában szereplő kitekintés a szerződés részévé is vált. A felperessel folytatott egyeztetésben kiemelte ... szerepét.

Megjegyezte, hogy a rendszerváltást követő első jegybanktörvényt követő új jogszabályok, és azok változásainak ismertetésétől egy nemzeti bank történetéről szóló befejező mű nem tekinthetett el, ezek híján időszerűtlen lett volna, és ellenkezett volna az eredeti elképzelésekkel.

Előadta, hogy a szerzők szerződés szerinti teljesítésének igazolása nem azonos a kéziratok elfogadásának a kötelezettségével, ami szerződésük alapján az alperest terhelte. Azzal pedig, hogy a közreműködők teljesítésével egyidejűleg megküldött számlát az alperes átutalta, egyúttal a teljesítést is elfogadta.

A másodfokú bíróság a fellebbezést nem találta alaposnak.

Az elsőfokú bíróság helyes tényálláson alapulóan érdemében helytálló döntést hozott. Jogi indokolásával azonban nem mindenben értett egyet a másodfokú bíróság.

A felek között létrejött szerződés jogi minősítését illetően nem teljes mértékben osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját. Miként a felperes a fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta, a bíróság feladata a felek szerződését megítélni és minősíteni, ehhez képest akkor is vizsgálnia kellett a másodfokú bíróságnak a létrejött szerződés tartalmát, jellemző elemeit, ha az alperes elfogadta az elsőfokú ítélet szerinti minősítést, és a felperes, megjegyezve ugyan, hogy eltérő állásponton volt, mégsem kívánta már vitatni az ítélet szerinti minősítést.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyetért abban, hogy vegyes típusú szerződést kötöttek a felek.

Fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy az alperes a alperes neve 80. évfordulójára a bank történetét feldolgozó, belső használatra szánt (pl. tiszteletpéldányként ajándékozható) mű megjelenése érdekében, a könyv harmadik kötetének kiadása végett kötött a felperesi kiadóval szerződést.

A felperes, mint kiadó arra vállalkozott, hogy megjelenteti, kiadja a könyvet. A vállalkozási szerződésekre jellemző eredménykötelemként minősült ez a vállalása, miként ezt az elsőfokú bíróság is helyesen kifejtette, rámutatva arra, hogy a Ptk.

389. §-ában szabályozott, munkával elérhető eredmény létrehozására történt vállalkozás a felperes részéről.

Ahhoz, hogy a felperesi kiadó az eredményt szolgáltatni tudja - megjelenjen a kiadásában a könyv -, értelemszerűen meg kellett kötnie a szerzőkkel a szerzői jogi törvény 56. §-ában szabályozott kiadói szerződéseket, és egyéb szerződéseket is, amelyek a kiadói tevékenységével általában is együtt járnak.

A felperes alapvetően az adott témájú könyv megjelentetésére vállalkozott és a vállalkozás teljesítése érdekében, a vállalása folyamányaként kellett szükségszerűen szerződéseket kötnie, amelyek tartalmára az alperes, mint megrendelő tehetett és tett is kikötéseket, de mégsem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a bizományosi szerződésre jellemző szerződéskötési kötelezettség vált a felperes alapvető kötelezettségévé.

Az eredménykötelem volt a meghatározó eleme a szerződésnek. Még akkor sem a szerződéskötés tekintendő alapvető kötelezettségnek - miként ezt az elsőfokú bíróság megállapította -, ha a szerződés a vállalkozási szerződésekre általában jellemzőnél részletesebben rendelkezik a megkötendő szerződésekről, azok tartalmáról. A Ptk. 391. §-ában és 392. §-ában foglalt szabályok értelmében a vállalkozó is köthet szerződéseket annak érdekében, hogy teljesíteni tudjon, hogy megszervezze a munkát, és a vállalkozóra is irányadó, hogy a megrendelő utasítása szerint köteles eljárni, a megrendelő érdekében, a megrendelő célját megvalósító tevékenység vele szemben is elvárás. Az adott szerződés a megbízásra jellemző módon fogalmaz meg a felperes számára olyan jellegű kötelezettségeket is, amelyek már nem tipikusan a vállalkozási szerződésre jellemzőek.

A kifejtettekből következően a másodfokú bíróság álláspontja szerint a peres felek szerződése olyan vegyes típusú szerződés, amelyben a vállalkozási és megbízási szerződés elemei fordulnak elő, ezekre jellemző kötelezettségvállalásokat tartalmaz, és nem a bizományosi szerződésnek megfelelő, az alperes javára szóló szerződéskötések tekinthetők a felperes alapvető szerződéses kötelezettségvállalásának.

A megbízási szerződésre jellemzőnek tartja a másodfokú bíróság, hogy a szerződés a felperes számára olyan feladatokat is meghatározott, amelyek már nem kifejezetten a könyv kiadásának az elvállalásából következtek. A könyv megjelentetéséhez, kiadásához szorosan nem tartozó tevékenységekkel is megbízta az alperes a felperest. Az alperes céljának megfelelő, alperes érdekében és megbízásából való eljárást igényelt, mint például a kutatásban közreműködőkkel kapcsolatban is neki kellett eljárni, holott ez nem tartozna szorosan egy könyvkiadás kapcsán a kiadó feladataihoz. Ez már annak érdekében való ténykedés, hogy a kutatás eredményeként a szerzők megírassák a könyvet, és azzal kapcsolatosan szakmailag ne merüljön fel kifogás az alperes részéről. Egyáltalán nem sorolható tipikusan kiadói feladatkörbe, hogy egy tudományos vagy történeti munka kutatási

részét érintően ellásson bármilyen tevékenységet. A felperest az alperes ezzel is megbízta, de emellett a szerződés sajátossága az is, hogy olyan széles körűen és oly mélységig szabályozta az alperes utasítási és ellenőrzési jogát, és tette a felperes feladatává a lebonyolítást, amely már túlmutat az eredménykötelem sajátosságain, és ezekre figyelemmel megállapítható, hogy a perbeli szerződésnek a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási szerződésre jellemző elemei is vannak.

Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg azt, hogy a felperes és az alperes között jövőben megalkotandó műre vonatkozó kiadói típusú felhasználási szerződés is létrejött, amely alapján az alperest illette meg az a jog, hogy az átadott mű elfogadásáról az Szjt. 49. §-ának (1) bekezdése szerinti két hónapon belül döntsön.

Az Szjt. 56. §-ának (1) bekezdésében szabályozott kiadói szerződéseket a szerzőkkel a felperes kötötte meg, és csak a felperes került ez által a szerzőkkel jogviszonyba.

Az Szjt. 56. §-ának (1) bekezdése szerint a kiadói szerződés alapján a szerző köteles a művet a kiadó rendelkezésére bocsátani, a kiadó pedig jogosult azt kiadni, valamint forgalomba hozni és köteles a szerzőnek díjat fizetni. A kiadói szerződés tehát a szerző és kiadó között jön létre. Ettől teljesen független kérdés, hogy a kiadó a szerzőtől megszerzett kizárólagos felhasználási jogot átruházza másra, miként erre az adott esetben a felperes az alperes felé kötelezettséget vállalt.

Az Szjt. 56. §-ának (2) bekezdése értelmében a szerződés alapján gyakorolható kiadási jog - gyűjtemények, valamint a napilapok és folyóiratok számára készült művek kivételével - kizárólagos.

Azáltal, hogy a perbeli esetben a kiadó az alperes megrendelésére vállalta az adott könyv kiadását - amire egyébként az idézett jogszabályi rendelkezés szerint a szerzővel kötött kiadói szerződés alapján csak jogosult és nem köteles, de adott esetben az alperes megrendelésére az alperes felé erre kötelezettséget vállalt -, és az alperes pedig vállalta, hogy a honoráriumot kifizeti a felperes részére, még nem keletkeztetett az alperes és a szerzők között jogviszonyt. A kiadói felhasználási szerződés nem közöttük jött létre, még akkor sem, ha az alperessel is egyeztettek a szerzők a könyv tartalmát illetően, és az alperes választotta ki őket a mű megírására.

Hangsúlyozni kell, hogy a kiadói szerződés a felhasználási szerződések körébe tartozik, azok egyik nevesített fajtája, altípusa. A felhasználási szerződés, és így a kiadói szerződés tárgya az engedély és az engedély keletkezteti a felhasználási jogot.

Az Szjt. 42. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.

Az Szjt. 43. §-a értelmében a kizárólagos felhasználási szerződés alapján csak a jogszerző használhatja fel a művet, a szerző további felhasználási engedélyt nem adhat.

Az Szjt. 46. §-a szerint a felhasználó az engedélyt harmadik személyre csak akkor ruházhatja át, illetőleg csak akkor adhat harmadik személynek további engedélyt a mű felhasználására, ha azt a szerző kifejezetten megengedte.

A jelen esetben a felperes a szerzőkkel kötött kiadói szerződésbe belefoglalta, hogy majd átruházásra kerül az alperes részére kizárólagos felhasználási jog, és rögzítették, hogy ehhez a szerzők hozzájárulnak.

A kiadói szerződés alapján szerzőknek a felperesi kiadó, mint felhasználó részére kellett a művet átadni. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az Szjt. 49. §-ának (1) bekezdésével érvelt az alperesnek a hibás teljesítésre való hivatkozása kapcsán. Ezen rendelkezés szerint, a jövőben megalkotandó műre vonatkozó szerződés alapján átadott mű elfogadásáról a felhasználó a mű átadásától számított két hónapon belül köteles nyilatkozni. Ha a művet a felhasználó kijavításra visszaadta, a határidő a kijavított mű átadásától számít. Ha a felhasználó az elfogadásra nyitva álló határidőn belül nem nyilatkozik, a művet elfogadottnak kell tekinteni. Mivel a kiadói szerződésnek megfelelően a felperes minősült felhasználónak, rá vonatkozik az Szjt. 49. §-ában foglalt rendelkezés, és nem az alperesre. Vagyis a mű kijavításra való visszaadására nem az alperesnek, hanem a felperesnek biztosít jogot az idézett szabály. Az alperesnek a Ptk. rendelkezésein alapulóan állt fenn a joga arra, hogy érvényesítsen a hibás teljesítésből eredő jogokat, ha a felperes valóban hibásan teljesített, ide értve azt is, ha a megjelentett könyv tartalmában szerkezetében nem felelt volna meg a megállapodásuknak.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy mi volt a felek szerződésének a tartalma, és annak a kinyomtatott könyv megfelelt-e.

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján a bizonyítékok helyes és okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felek megállapodása alapján részét képezte az alperes által megrendelt műnek egy a kötet megjelenésének időpontjáig szóló kitekintés. Az elsőfokú bíróság a felek által csatolt levelek tartalmát részletesen elemezte, értékelte, és igen alaposan megindokolta az álláspontját, amivel a másodfokú bíróság teljes mértékben egyetért. Csupán kiemeli a másodfokú bíróság, hogy az alperesnél a harmadik kötet elkészítésében konzultánsként közreműködésre felkért ... a 2003. novemberében készített lektori és konzultációs véleményének mellékletében az egyes fejezeteket értékelve az V. fejezetre is kitért „érthetően igen vázlatosnak” tartva azt (6/F/16., 13/F/1.). Nem kétséges, hogy az alperes előtt, az általa felkért lektor vélemény alapján is ismert tény volt, hogy a IV. fejezetet követően egy kitekintés készült, méghozzá V. fejezetként megszerkesztve. Ezt valamint az egyéb bizonyítékokat figyelembe véve az elsőfokú bíróság helyes következtetésre jutott, amikor a felperes részéről

szerződésszerű teljesítést látott fennállni, és az alperesnek a hibás teljesítésre hivatkozását nem fogadta el.

A felperes a kinyomtatott mű példányait átadta az alperesnek, és a szerződésnek megfelelően igényelte az utolsó számla kifizetését. Az alperes azonban a 2004. június 23-án kelt levelében az eredeti megrendelés szerinti teljesítésig megtagadta a felperes által benyújtott utolsó számla kiegyenlítését, holott arra fennállt a kötelezettsége. A Ptk. 298. §-ának a) pontja szerinti kötelezetti késedelem következett be, amely esetben a Ptk. 300. §-ának (1) bekezdése alapján a jogosult követelheti a teljesítést.

A felperesi kereset az alperes teljesítésre kötelezésére irányult, és az a kifejtettek értelmében alapos volt.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperesi szolgáltatás tárgya - a könyv kiadása - nem minősül a Ptk. 285. §-a szerint osztható szolgáltatásnak, ezt az alperes helyesen hangsúlyozta. Az elsőfokú bíróságnak ettől eltérő álláspontja téves. Nem vált oszthatóvá a felperesi szolgáltatás azáltal, hogy a kéziratokat bemutatását is megkívánta a szerződés, és részszámlák alapján is történt az alperes részéről kifizetés.

Mindezek alapján helyesnek találta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét, és azt a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - részben eltérő indokolás mellett - helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes másodfokú perköltségének a megfizetésére. Az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg, 20 %-os áfa figyelembe vételével.

Az Itv. 5. § (1) bekezdés i) pontja szerint a teljes személyes illetékmentességet élvező pervesztes alperes által le nem rótt fellebbezési illetéket, az Itv. 64. §-án keresztül alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2007. február 1.

Tóth Lászlóné dr. s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k.
előadó bíró

Dr. Lesenyey Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő